

बगेर खेर गइरहेछ भोटको नुन

तस्विर: रासस

■ सन्तोष गौतम

म्याग्दी- मुस्ताङको वारागुड मुक्तिक्षेत्र गाउँपालिका-३ तेताङका ७३ वर्षीय थर्चन गुरुङले ३० वर्षअघिसम्म नसाँडखोला किनारमा रहेको खानीको नुन आफूले उपभोग र गाईबस्तुलाई खुवाउने गर्थे।

‘मुस्ताङमात्र नभएर यो खानीको नुन म्याग्दी, पर्वत, बागलुङमा भोटको नुनले परिचित थियो,’ उनले भने, ‘आयोडिन मिसाएको नुन आउन थालेपछि हाम्रो खानीको नुन नसाँडखोलामा बगेर खेर गइरहेको छ।’

वारागुड मुक्तिक्षेत्र गाउँपालिका-३ मा पर्ने नुनखानी उपभोग हुन सकेको छैन। कुनै समय ‘भोटको नुन’का रूपमा चिनिने यहाँको खानी बेवारिसे बनेको छ। तेताङगाउँबाट नसाँड खोलैखोला करिब एक घण्टा पैदलयात्रा गरेपछि नुनखानीमा पुगिन्छ। अग्ला पहाडको फेदीमा नुनिलो पानी निस्कने चारवटा

मुहान छन्। प्रयोग हुन नसक्दा मुहानबाट निस्कने नुनिलो पानी नसाँडखोलामा बगेर खेर गइरहेको वारागुड मुक्तिक्षेत्र गाउँपालिका-३ का वडा सदस्य तथा तेताङका बासिन्दा धावा गुरुङले बताए।

गुरुङका अनुसार आयातीत नुनको सहज उपलब्धतासँगै यहाँको खानी तीन दशकयता उत्खनन भएको छैन। ‘पहिले तेताङका बासिन्दा तीन महिनासम्म खानीमै बसेर वर्षमा ६०-७० मुरी नुन निकाल्ने गर्दथे,’ उनले भने, ‘अहिले नुन निकाल्ने मान्छे पनि छैनन्। बाटो नभएकाले त्यहाँ पुग्न पनि गाह्रो छ।’

स्थानीयवासीले परम्परागत प्रविधि अपनाएर नुनिलो पानीलाई सुकाएर हिक्के नुन उत्पादन गर्दथे। नुनिलो पानीलाई कुण्डमा संकलन गरी घाममा सुकाएर नुन बनाउने गरिएको थियो। मुहानबाट पाइन्जमाफत कुण्डमा नुनिलो पानी ल्याएर संकलन गर्ने संरचनाहरू अबै छन।

पहिले खाली जमिनमा

सुकाइने नुनिलो पानी पछिल्लो समय त्रिपाल र प्लास्टिकमाथि जम्मा गर्न थालिएको थियो। उत्खनन हुन छाडेपछि नाउर, झारल, घोरलगायत वन्यजन्तु नुन खानका लागि खानीमा आउने गर्छन्। नुनखानी हेर्न जानेहरूले वरपर जंगली जनावर देखिने बताउँछन्। घुम्न गएका पर्यटकले नुनिलो पानीलाई बोतलमा हालेर प्रसादका रूपमा घरमा लैजाने गर्छन्।

बर्खामा नसाँडखोलामा बाढी आउने र हिउँदमा हिउँ पर्ने भएकाले वैशाख, जेठ र असारमा खानीमै बसेर नुन निकाल्ने गरिएको तेताङका बूढापाका बताउँछन्। राणा शासनकालमा थासाङ गाउँपालिका-१ टुकुचेका तत्कालीन सुब्बा शंकरमान शेरचनलाई नुन उत्खननको जिम्मा दिइएको थियो। शेरचन र उनका सन्तानहरू बसाई सरेर काठमाडौं गएपछि खानी उत्खनन हुन छाडेको हो।

(क्रमशः पृष्ठ २ मा)

सरकारको घेराबन्दीमा कुलमान

- आफूमाथि आलोचना बढेपछि जागरणसभाको नाममा दरबारमार्गमा गरेको शक्ति प्रदर्शनमा ओलीले कुलमानमाथि निशाना साँधे
- कुलमानलाई नेपाल प्राधिकरणबाट जसरी पनि हटाउन जोडबलअनुस्र्प सरकार चौतर्फी हस्तक्षेपमा सक्रिय
- कुलमानमाथि थप कारबाही अघि बढाउन शुक्रबारको मन्त्रिपरिषद्ले पूर्वन्यायाधीश हरिकुमार पोखरेलको नेतृत्वमा तीन सदस्यीय समिति गठन

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका प्रबन्ध निर्देशक कुलमान घिसिङले कानुनी आधारहरू देखाउँदै आफ्नो अडान कायमै राखेपछि सरकार उनलाई घेराबन्दीमा पार्न लागिपरेको छ। कुलमानलाई जसरी पनि हटाउने रणनीतिमा लागेका प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले शुक्रबार दरबारमार्गबाटै रोष पोखे।

आफूमाथि आलोचना बढेपछि जागरणसभाको नाममा नेकपा एमालेले दरबारमार्गमा गरेको शक्ति प्रदर्शनमा एमाले अध्यक्षसमेत रहेका प्रधानमन्त्री ओलीले कुलमानमाथि निशाना साधेका हुन्। ‘उद्योग बन्द गराउँदा गराउँदा केही उद्योग बाँकी छन्। बक्यौता नउठाउने छोडेर, बक्यौता नउठाउने अनि लाइन काट्ने ?,’ कुलमानलाई लक्षित गर्दै प्रधानमन्त्री ओलीले प्रश्न गरे। ‘उज्यालो नेपाल’का नायकका रूपमा चिनिएका कुलमानलाई नेपाल प्राधिकरणबाट

जागरणसभाबाटै

तर्साउने ओलीको प्रयास

दरबारमार्गको जागरणसभामा ओलीले कुलमानले उत्पादन खत्तम बनाउने प्रयास गरेको आरोपसमेत लगाए। कुलमानले लाल आयोगको प्रतिवेदन कार्यान्वयन नराउन खोजेकोसमेत ओलीको तर्क थियो। ‘अहिले सरकारले भनिरहेको छ। बक्यौता उठाऊ। विद्युत् महसुल आयोगले जे भनेको छ, त्यसअनुसार टिओडी मिटर दैनिक खपत गरेको मिटरमा आएको हुन्छ। त्यो मिटरको विलअनुसार पैसा असुल गर। तुरुन्त

असुल गर। लाल आयोगको प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर,’ ओलीले भने, ‘त्यसअनुसार महसुल नउठाउने ?’ मजदुर बेरोजगार बनाउने र निर्यात चौपट बनाउने खालका प्रयास र षड्यन्त्र कुलमानले गरेकोसमेत ओलीले आरोप लगाए। ‘अनि देशको उद्योगहरू बन्द गरिदिने, मजदुरलाई बेरोजगार बनाइदिने, निर्यात चौपट बनाइदिने, उत्पादन खत्तम बनाउने यसप्रकारका षड्यन्त्र भइरहेका छन्,’ ओलीले भने।

जसरी पनि हटाउन जोडबलअनुस्र्प सरकार चौतर्फी हस्तक्षेपमा उत्रेको हो। सरकारले मन्त्रिपरिषद्बाट पटक-पटक विभिन्न निर्णय गरी कुलमानलाई

चेतावनी दिँदै आएको छ। गत कात्तिक तेस्रो साता मन्त्रिपरिषद्ले २४ घण्टाभित्र आपूर्ति बन्द गरिएका उद्योगमा लाइन नियमित छाड्न निर्देशन

दिएको थियो। कुलमानले बक्यौता नतिरी विद्युत् आपूर्ति नगर्ने अडान लिएपछि लाल आयोगको प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्दै प्राधिकरणमाथि दबाव बढाइएको थियो। कुलमानले अडान नछाडेपछि कात्तिक २४ गते सरकारले प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको थियो।

प्रतिवेदन बक्यौता नतिर्ने उद्योगीको पक्षमा भएको देखिन्छ। पूर्वन्यायाधीश गिरिशचन्द्र लालको अध्यक्षतामा २०८० पुस २४ गते तत्कालीन सरकारले बक्यौता विवाद समाधान गर्न तीन सदस्यीय समिति गठन गरेको थियो। उक्त समितिले दिएको सुझावमा कुलमान नेतृत्वको विद्युत् प्राधिकरणले बेलाबेला परिभाषा बदलेको देखिएको किटान गरेको छ। महसुल निर्धारण आयोग हुँदाहुँदै प्राधिकरणले उद्योगीमाथि जबरजस्ती महसुल बढाएकोसमेत प्रतिवेदनमा उल्लेख छ। जसकारण उद्योगी मारमा परेकाले यो कानूनसम्मत नभएको लाल आयोगको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ। ‘नियमित महसुलहरू यी ग्राहकले बुझाइसकेका देखिनाले, लोडसेडिङको विशेष परिस्थितिमा गरिएका विशेष अवस्थाका महसुलहरू लगाउन जारी राख्न खोज्नु, कुनै कारणले पनि औचित्यपूर्ण एवं कानूनसम्मत हुन सक्दैन,’ लाल आयोगको प्रतिवेदनमा भनिएको छ।

कुल १९५ पृष्ठको प्रतिवेदनमा विवादमा रहेको प्रथम अवधि अर्थात् २०७९ साउनदेखि २०७९ पुस सम्मको बक्यौता तिन नपुर्ने सुझाएको छ। ‘सामान्य दृष्टिकोणले हेर्दासमेत पहिले निर्धारण भएवमोजिमका महसुल उपभोक्ताहरूले बुझाई फरफारक गरिसकेको अवस्थामा, अघि बुझाइसकेका अवधिका महसुलहरू सम्बन्धमा पुनः थप महसुल लाग्ने कुरा गर्नु कुनै प्रकारले व्यावहारिक पनि हुन सक्दैन,’ प्रतिवेदनमा छ। यो अवधिमा तत्कालीन महसुल निर्धारण आयोगले महसुल तोकेको थिएन।

(क्रमशः पृष्ठ २ मा)

सन्दर्भ: वैदेशिक रोजगार

काठमाडौं महानगरको ‘एक बसपार्क नीति’ कार्यान्वयनमा चुनौती

यातायात व्यवसायीको ‘सिन्डिकेट’ का कारण नयाँबसपार्कबाट काठमाडौं उपत्यका बाहिर जाने सार्वजनिक बस सञ्चालन गर्ने महानगरको निर्णय पूर्णकार्यान्वयनमा आउन सकेन

हामीले सूचना जारी गरेर सबै सार्वजनिक सवारीलाई अनिवार्यरूपमा नयाँ बसपार्कभित्रबाट सञ्चालन गर्ने भनेका थियौं। तर यातायात व्यवसायीको सिन्डिकेटका कारण उक्त निर्णय कार्यान्वयनमा समस्या देखिएको छ।

■ नटीन मानन्धर

प्रवक्ता, काठमाडौं महानगरपालिका

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- राजधानी काठमाडौंबाट उपत्यका बाहिरका विभिन्न जिल्लामा सञ्चालन हुने सार्वजनिक यात्रुवाहक सवारीसाधनलाई नयाँ बसपार्कबाट सञ्चालन गर्ने काठमाडौं महानगरपालिकाको निर्णय कार्यान्वयन हुन सकेको छैन।

महानगरपालिकाले २०८० जेठ १९ गते सूचना प्रकाशित गरी २०८० असार १ गतेदेखि काठमाडौंभित्रका चक्रपथ वरपरबाट उपत्यका बाहिर सञ्चालन हुँदै आएका सवारीसाधनलाई

नयाँ बसपार्कबाट सञ्चालन गर्ने निर्णय गरे पनि उक्त निर्णय कार्यान्वयन हुन नसकेको हो। काठमाडौंको पेप्सीकोला, जडीबुटी, मनोहरा करिडोर, कोटेश्वर, तिलगंगा, बागमती करिडोर, गौशाला, चावहिल, बसपार्कबाट सञ्चालन गर्ने काठमाडौं विष्णुमती करिडोर, माछापोखरी, वालाजु, स्वयम्भू, कलंकी र बन्खुलगायत चक्रपथ वरपर सडक तथा करिडोरबाट सञ्चालन हुँदै आएका सवारीसाधन नयाँबसपार्कबाट सञ्चालन गर्ने निर्णय गरिएको थियो। वडा नं २६ गौगबुस्थित विष्णुमती नदी किनारामा रहेको आफ्नै

स्वामित्वको १६९ रोपनी क्षेत्रफलमा फैलिएको नयाँबसपार्कबाट सार्वजनिक बस सञ्चालन गर्ने भनिएकामा केही सार्वजनिक सवारीसाधनले पालना केहीले भने अबै अटेर गरिरहेका छन्।

नयाँबसपार्कको छेउमै रहेको माछापोखरीको आसपासबाट सार्वजनिक सवारीसाधन सञ्चालन भइरहे पनि उक्त सवारीसाधनलाई आफ्नै स्वामित्वमा रहेको नयाँबसपार्कभित्र ल्याउन महानगरपालिकाले सकिरहेको छैन। काठमाडौं महानगरपालिकाका प्रवक्ता नवीन मानन्धर यातायात व्यवसायीको ‘सिन्डिकेट’का कारण नयाँबसपार्कबाट सार्वजनिक सवारीसाधन सञ्चालन गर्न समस्या भइरहेको बताउँछन्। ‘हामीले सूचना जारी गरेर सबै सार्वजनिक सवारीलाई अनिवार्यरूपमा नयाँ बसपार्कभित्रबाट सञ्चालन गर्ने भनेका थियौं तर यातायात व्यवसायीको सिन्डिकेटका कारण उक्त निर्णय कार्यान्वयनमा समस्या देखिएको छ,’ उनले भने। महानगरपालिकाले उक्त सूचना निकालेपछि काठमाडौंबाट पोखरा, चितवन, बुटवललगायत क्षेत्रमा सञ्चालन हुने ठूला तथा माइक्रोबस नयाँबसपार्कबाट सञ्चालन हुन थालेका छन्।

(क्रमशः पृष्ठ २ मा)

जनहितमा जारी सन्देश

सुरक्षित रहौं
रोकथाम गरौं
नियन्त्रण गरौं

डेङ्गी रोग डेङ्गी भाइरसबाट संक्रमित एडिज जातको लामखुट्टेको टोकाईबाट मात्र सर्दछ।

थोरै मात्र पानी जम्मा भएको भँडामा पनि यो लामखुट्टेले फुल पार्दछ र यसको वृद्धि विकास हुन्छ।

डेङ्गीको लक्षणहरू उच्च ज्वरो आउनु, जोर्नी र मांशपेशीहरू, आँखाको गेडी र टाउको बेस्सरी दुख्नु, शरीरमा राता बिमिराहरू आउनु, वाकवाकी लाग्नु वा वाक्ता हुनु आदी हुन्।

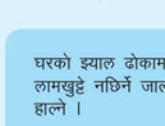

डेङ्गीबाट बच्ने उपायहरू

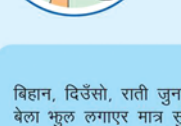
एडिज जातको लामखुट्टेले दिनको समयमा टोक्दछ। त्यसमाथि पनि बिहान र साँझको समयमा टोक्ने सम्भावना बढी भएकोले सो समयमा थप सचेत हुने।

दिउँसो पनि लामखुट्टे भगाउने धूप बाल्ने र लामखुट्टेको टोकाईबाट बच्ने मलम लगाउने।

घरको इयाल ढोकामा लामखुट्टे नछिर्ने जाली हाल्ने।

बिहान, दिउँसो, राती जुनसुकै बेला भुल लगाएर मात्र सुत्ने।

पुरै शरिर ढाक्ने लुगा लगाउने।

लामखुट्टेले फुल पार्ने सक्ने संभावित घर भित्र र वरपरका पानी जमेको ठाउँहरू र पानी राख्ने भाडाहरू खोजी खोजी सफा गरी र लामखुट्टेको फुल नष्ट गरी।

प्रभाव दैनिक

www.prabhavonline.com

प्रभाव पब्लिकेशन प्रा.लि.
काभ्रे-७, सिक्ल, काठमाडौं

महिला किसानलाई सुत्केरीभत्ताको व्यवस्था गर्न माग

[illegible]

बुढाहाङ सेवामा वढाइमी नाचको रक्को

किम्वदन्तीअनुसार परापूर्वकालमा खाल्सा क्षेत्रमा बुढाहाङ नाममा शक्तिशाली तान्त्रिक राजाले शासन गर्थे । ती राजा बुढाहाङका छ छोरी थिए । उमेर पुगेपछि उनीहरूले मनोरञ्जनका लागि बुवासँग अनुमति मागे । बुढाहाङले उनीहरूलाई छ दिन छुट्टी दिए । छुट्टी पाएपछि उनीहरू आँखीसल्लाको टप्पु भन्ने ठाउँमा वनभोज खान गए, विभिन्न जीवजन्तु र चराचुरुङ्गीको नक्कल गरी रमाए । उनीहरूको नाचलाई फेरि स्थानीयले देखे र नक्कल गरे ।

► सिद्धराज राई नारायणकुमार राई/ धनकुटा

अरूणै कोशी, तमोरै कोशी बग्दछ सलल,
हा है बग्दछ सलल ।
दिसदिस (देशदेश)को माइती, चारधुम चेली,
बेल फोरी वियौं, भेटघाट इहाँ (यहाँ),
निधारको छेरी (आँखीभौं) सम्झदै खेरी,
वढाइमी मेला, पूर्णभै भलल...

यो बुढाइमी (पापनी) नाचमा गाड्ने मौलिक गीत हो । धनकुटाको खाल्सा क्षेत्र (हाल सहिदभूमि गाउँपालिका) मा बसोबास गर्ने किरात राई जातिले मनाउने वढाइमी पर्वमा नाचिने (पापनी) नाचमा यस्ता गीत गाइन्छ । यतिबेला धनकुटाको खाल्सा क्षेत्र वढाइमीमय भएको छ । घुरघरमा कुलपूजा गर्ने र नाचगान गर्ने कार्यले खाल्सा क्षेत्रका वासिन्दा व्यस्त भएका छन् । यो क्षेत्रका वासिन्दको प्रमुख पर्व भएकाले पर्वमय भएको सहिदभूमि गाउँपालिकाका अध्यक्ष मनोज राई बताउँछन् ।

तान्त्रिक राजा बुढाहाङको सेवामा मनाइने वढाइमी पर्व र नाचिने नाच गीतको लय र ढोल भ्फाचाम्टाको तालमा लहरै उभिएर गोलाकार रूपमा नाचिन्छ । यो कुनै लिखित नभएर पुर्खादेखि नै मुखाग्र गाउँदै आइएको गीत हो । यो एकल वा जोडी भएर पुरुष-महिला सबैले गाउँछन् । गायकी सुन्दा उनीहरूलाई आंशुकीव भन्दा फरक पर्दैन । हरेक गीतमा स्थायी र अन्तरा हुन्छन्, जसलाई घण्टौंसम्म गाएर नाचिन्छ ।

के हो वढाइमी ?

राईहरूको भाषा र संस्कृतिमा थर र गाउँपिच्छे विविधता र फरकपन पाइन्छ । यही विविधता र फरकपन धनकुटाको खाल्सा क्षेत्र (छिन्ताङ, आखिसल्ला र खोक् गाविस) हाल सहिदभूमि गाउँपालिकाका राई जातिको संस्कृति पनि फरक छ । उनीहरूको सांस्कृतिक धरोहरको रूपमा रहेको छ, वढाइमी पर्व र नाच रहेको छ । कात्तिक पूर्णिमापछिको पहिलो मंगलवार साविक छिन्ताङ गाविस-४ (हाल सहिदभूमि गाउँपालिका-३)

स्थित साकेन्वा थानमा पूजा गरेपछि वढाइमीको औपचारिक सुरुआत हुन्छ । यसपछि स्थानीय राईहरूले घरघरमा कुलपूजा गर्न थाल्छन् । कुलपूजामा फूल-अक्षता, पानसुपारीसँगै अण्डा, कुबुरा, परेवा र बंगुरको बली दिइन्छ ।

पूजापछि टोलको मुख्य घरमा लहरै उभिएर गीतको लयसँगै ढोल-भ्फाचाम्टाको तालमा कुम जोडेर वढाइमी नाच नाचिन्छ । यसपालि मंसिर ४ गतेदेखि सुरु भएको यो पर्व र नाच छिन्ताङ र आँखीसल्लामा मंसिर ९ गते र खोकुमा मंसिर १० गते सकिने छ । यस नाच र पर्वको सुरुआतको विषयमा स्थानीयवासीमा एउटा गज्जबको किम्वदन्ती रहेको छ ।

किम्वदन्तीअनुसार परापूर्वकालमा खाल्सा क्षेत्रमा बुढाहाङ नाममा शक्तिशाली तान्त्रिक राजाले शासन गर्थे । ती राजा बुढाहाङका छ छोरी थिए । उमेर पुगेपछि उनीहरूले मनोरञ्जनका लागि बुवासँग अनुमति मागे । बुढाहाङले उनीहरूलाई छ दिन छुट्टी दिए । छुट्टी पाएपछि उनीहरू आँखीसल्लाको टप्पु भन्ने ठाउँमा वनभोज खान गए, विभिन्न जीवजन्तु र चराचुरुङ्गीको नक्कल गरी रमाए । उनीहरूको नाचलाई फेरि स्थानीयले देखे र नक्कल गरे । बुढाहाङका छोरीहरूको यही नाच अपभ्रंश भई 'वढाइमी' हुन पुगेको वढापाकाको भनाइ छ । अहिले पनि बुढाहाङका छोरीहरूले वनभोज खाएको र नाचगान गरेको स्थानलाई आँखीसल्लामा संरक्षण गरेर राखिएको सहिदभूमि गाउँपालिकाका अध्यक्ष राईले बताए ।

वढाइमी नाच उत्पत्तिको किम्वदन्ती रोचक छ । जनश्रुतिअनुसार परापूर्वकालमा त्यस क्षेत्रका राईहरूका पुर्खा बुढाहाङ भन्ने राजाको पालादेखि यो पर्व सुरु भएको हो । बुढाहाङ यति शक्तिशाली थिए कि, उनले समयलाई आफ्नो वशमा पारी रातलाई दिन र दिनलाई रात बनाउन सक्थे । उनलाई मान्न धनकुटाको बेलहरावाट सिकारीहरू आएका थिए । यो थाहा पाएर उनी दिनलाई रात बनाएर अलप भए । त्यसैले उनी अर्कै पनि जिउँदै रहेको विश्वास गरिन्छ ।

वढाइमी गीतका गायक खनप्रसाद राई २४ घण्टासम्म निरन्तर यो गीत गाड्ने र नाचिने बताउँछन् । खनप्रसाद स्वयंसँग लगातार १५ घण्टासम्म गीत गाएको अनुभव छ । उनी भन्छन्, 'गीत गाउने जोडी र नाच्ने

समूह हुँदा दिन-रात बितेको पत्तो हुँदैन ।' विस्तारै पाइला सार्दै नाचिने भएकाले थकाइ नलग्ने र धेरै समयसम्म नाच्न सकिने स्थानीयवासीको अनुभव छ । यसमा चेली र माइती पनि एउटै लहरमा उभिएर नाच्छन् । खनप्रसादका अनुसार वढाइमी सामाजिक सदभावको पर्व र नाच हो । यस नाचगानमा पारिवारिक सुखदुःख, रसरङ्का कुरा र देवीदेवताको गुनागानलाई समेटिन्छ । यो नाच विवाह, भोज र अन्य खुसियालीमा पनि नाचिन्छ । यसलाई स्थानीयस्तरमा पापनी लहरे-नाच भनिन्छ । तर, वढाइमीको बेला र बिहेमा गाउने गीत भने फरक हुन्छ । वढाइमीका बेला बुढाहाङ राजाको गुनगान, देवीदेवताको चर्चा गरिन्छ, भने अन्यबेला रसरङ्को चर्चा हुने गरेको खनप्रसादले बताए ।

स्थानीयको कुलपूजालाई 'माइला' भनिन्छ । स्थानीय छिन्ताङ भाषामा 'माइ'को अर्थ देवता र 'ला'को अर्थ चढाउनु हो । अर्थात् उत्पादित बाली देवतालाई चढाउनु । आँखीसल्लाका ७८ वर्षीय गोविन्द राईका अनुसार खाल्सा क्षेत्रका राईहरूको चुलो (राई जातिका प्रत्येक घरभित्र तीनवटा चुलो, जसमा कुलपूजा गरिन्छ) सँगै स्थानीय देवीहरूको थानमा पूजा हुने गरेको छ । खासगरी छिन्ताङ जात्यादेवी मन्दिर, पञ्चकन्या, ढुकुरसिं थानी, देउलिगे, टप्पुदेवी, ज्वालादेवीलगायत स्थानमा पूजा गरिन्छ । यी देवी र थानलाई स्थानीय राई र अन्य जातिले पनि आफ्नो कुलदेवताकै रूपमा मान्ने गरेका छन् ।

कुलपूजा र नयाँ बाली

सहिदभूमि गाउँपालिका-३ का पूर्ववडाअध्यक्ष योगेन्द्र राईका अनुसार नयाँ बाली भित्रिएको खुसियालीमा छ दिनसम्म मनाएर वढाइमी पर्वको बिदाइ गरिन्छ । नयाँ बाली पाकेपछि कुलदेवतालाई चढाएर मात्र आफुले खानु किरात राई जातिको परम्परा हो । त्यसैले वढाइमीमा अर्को वर्ष पनि खेती राम्रो होस्, रक्षा-क्षमा गर्नु भनी आशीर्वाद मान्ने चलन छ । नाचगान सुरु गर्नुअघि बुढाहाङको नाममा एकजोडी परेवाले क्षमापूजा गरिन्छ । नाचगान गर्दा कुनै भगडा र दुख नहोस् भनेर क्षमा पूजा गरिन्छ । जुन घरको आँगन वा टोलमा नाचिन्छ, त्यो घर वा टोलले नालोमाथि दियो, कलश, फलफूल, चिन्दोमा रक्सी, डबका जाँड राखेर आशिर्कभारा (आशिष मान्ने) गरिन्छ । नाचगान गर्ने सबैको

शिर उठाउने र नाचगान गर्ने घर वा टोलको नाम चर्चा गर्नका लागि पञ्च भलादमी राखेर आशिषभारा गरेपछि यो पर्व पूरा हुन्छ ।

उन्मुक्त छोरीचेली

यो पर्वमा छ दिनको मेला र छ दिनको वारण (वारो) भन्ने चलन छ । पर्वका अवसरमा बुढाहाङ राजाले आफ्ना सहयोगी र राज्यका नागरिकलाई समेत छुट्टी दिएका थिए । त्यसैले खनजोत गर्न नहुने भनेर वार्ने चलन रह्यो । यो चलन अहिले पनि छ । वढाइमी मनाउनकै लागि घरको सबै कामलाई रोकिन्छ । कसैले हलो जोत्नैनन्, कोदालो खन्दैनन् । यो पर्वमा विशेषतः छोरीचेलीलाई छुट दिइन्छ । यो दिन छोरीचेलीलाई काम नलगाउने र उनीहरूले कुनै गल्ली गरे पनि गाली गर्न नहुने मान्यता छ । गाली गरे बुढाहाङ र देवीदेवता रिसाउने, घरमा दुःख विरामी पर्ने बुढापाकाको विश्वास छ । त्यसैले चेलीहरू यी छ दिन विशेष स्वतन्त्र हुन्छन् । आफ्ना दौतरीसँग हाँसखेल र नाचगान गर्न स्वतन्त्र छन् । अहिले नारी हक-अधिकार र स्वतन्त्रताको आन्दोलन र बहस चलि्रहेको छ । तर, धनकुटाको खाल्सा क्षेत्रका राई जातिका महिलामा सदियौंदेखि स्वतन्त्रताको अभ्यास छ । सहिदभूमि गाउँपालिकाका अध्यक्ष राई भन्छन्, 'देवी-देवताको नाममा भएको यो परम्पराले आजका महिलांलाई पनि स्वतन्त्रताको पैरवी गरेको छ ।'

धामीभाँक्रीको मुन्दुम

राई जातिले तीनचुलोमा कुलपूजा गर्दा होस् वा देवीदेवताको थानमा पूजा गर्दा होस्, धामीभाँक्रीले मुन्दुम फलाक्छन् । यस क्षेत्रका धामी भाँक्रीहरू (छाम्बाक, डाङशभा, तालुकसुङपा) ले देवीदेवतासँग मुन्दुम गाउँदै वरदान मागिन्छ । सहिदभूमि गाउँपालिका-३ का भक्तवीर राई (छाम्बाक) ले मेलामा आएर साकेन्वा र पञ्चकन्या डाँडामा रहेको देवीदेवताको अगाडि शक्ति माग्दै सेवापूजा (भक्तिपूजा) गरिरहेको बताउँछन् । यहाँका एक दर्जन धामीभाँक्रीले ढोल-भ्फाचाम्टा, खुँडा, तरवार बोकेर मुन्दुम गाउने चलन छ । किरात धर्म-संस्कृति अनुसार, मुन्दुम देवी-देवताले सिकाएको मानिन्छ ।

आठपहरिया जातिको वढाइमी/वाडाङमेट

खाल्सा क्षेत्र (सहिदभूमि) का राई जातिको वढाइमी पर्वसँगै धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रभित्रका थातथलोमा बस्ने आठपहरिया जातिको पनि वढाइमी पर्व मनाउँदै नाचगान गरिरहेका छन् । आठपहरिया जातिको यो पर्व हिन्दूहरूको दसैँजस्तै महत्त्वपूर्व रहेको छ । यो पर्वमा पितृ पूजासँगै वर्षभरि देहान्त भएका आफन्तको बरखी बारेकाहरू दुःखबाट चोर्खिने, नयाँ घर बनाए छ, भने चोख्याउने, पहिलो सन्तान छोरो जन्मिएको घरमा हर्षबढाई गर्ने चलन रहेको धनकुटा नगरपालिका-५ का अष्टबहादुर आठपहरियाले बताए । कात्तिकको भाइटीकाको दिन जमरा राख्ने र माड उठाउने (देवी आह्वान) गर्ने कामसँगै मंसिरको औँसीको दिनसम्म यो चाड मनाउने गरेका छन् ।

चाड सुरु भएपछि गाउँटोलमा ढोल नाच्ने, बराह र मार्गाको मुन्धुम गाउने (स्तुतिगान) चलन छ । यस बीचमा मंसिर पूर्णमाको चार दिनअघि वर्षभरि आफन्तको देहान्त भएर बरखी वारेका परिवार र उनका आफन्तले सुनसरीको बराहक्षेत्र मन्दिरमा पैदाल हिडेर दर्शन गरी चोर्खिने चलन रहेको अष्टबहादुरले बताए । परापूर्वकालमा तेह्रथुमको पञ्चकन्यामा विष्णु भगवानले बराह अवतार लिएको बेला कन्दमूल खोजिखाने क्रममा फाक्चामारामा लिम्बू जातिले घेरा हाली काटेर घाइते बनाएका थिए । घाइते भएका बराह धनकुटाको भगुवाखोला, भुल्केआहाले हुँदै सुनसरीको कोकाहा खोलामा आराम गरी बसेको किम्वदन्ती रहेको छ । बराहलाई आठपहरिया जातिको इष्टदेवी मार्गा थानीको दाइको बराहलाई पुज्ने गरेका छन् । त्यसैले आठपहरिया जातिले मार्गालाई आमा र बराहलाई मामाको रूपमा पूजा गर्ने चलन रहेको छ ।

सप्तकोशी नदीको किनारामा रहेको बराहक्षेत्र मन्दिरमा रहेको बराहको दर्शन गरी त्यहाँको पानी ल्याएर घर चोख्याउने र बराहलाई धनकुटा आउन निम्तो दिने परम्परा रहेको अष्टबहादुरले बताए । वढाइमेट पर्वको अवसरमा माइकाटा (धामी) वाट जोखाना हेर्ने, शुभकार्यको लागि दियो बत्ती हेर्ने, ढोल भ्फाचाम्टा वजाउँदै वढाइमी नाच्ने र मारुनी नाच्ने चलन रहेको छ । रासस

गाउँकै अगुवा किसान, गाउँले एफएम दाइ

► पानसरा सिंह/ नौमुले (दैलेख)

नाबालकमै आमा गुमाएका दैलेख चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिका-९ का नगेन्द्र खड्का ५० वर्ष पुगे । गाउँमै व्यावसायिक सागसब्जीखेतीबाट वार्षिक पाँच-छ लाख रूपैयाँसम्म आम्दानी गर्छन् । खड्काले छ रोपनीमा व्यावसायिक सागसब्जीखेती गरेका छन् । छोरा सागरको नाममा 'सागर कृषि तथा पशुपक्षी फार्म' दर्ता गरी गाउँमै व्यावसायिक सागसब्जी लगाएका छन् ।

कलाकार पशुपति शर्मा र सीता केसीले गाएको गीतजस्तै भएको छ, खड्कालाई । मलाई अमेरिका यही, मलाई जापान पनि यही । गाउँका अधिकांश पुरुष रोजगारीका लागि मुग्लान र खाडी मुलुकमा गए पनि उनले गाउँमा नै तरकारी व्यवसाय गरेर आम्दानी गरेका छन् । उनले हाँस्दै भने, 'ती कलाकारले मेरा लागि गीत गाएका हुन् कि क्या हो ?'

पालिकामा तरकारी संकलन केन्द्र नहुँदा डोकोमा तरकारी बोकेर बिक्रीका लागि जम्बुकाँध बजार धाउनु उनको दिनचर्या नै बनेको छ । खड्का भन्छन्, 'बजारमा पाइला टेक्नेबित्तिकै गाउँले एफएम दाइको, गाउँले तरकारी आयो है आयो, आफ्नै वारीमा फलाएको, अर्ग्यानिक तरकारी, किन्नुहोस् भन्दै बजार-बजार हुल्दै चिन्थ्याउनुहुन्छ ठटचौली शैलीमा ।' उनको तरकारीप्रतिको यो लगाव देखेर गाउँका अधिकांश मानिसले सिको गर्न थालेका छन् ।

१४ वर्षकै उमेरमा विदेश (भारत) मजदुरी गर्न गएका उनी आजभोलि गाउँकै अगुवा कृषक बनेका छन् । 'सानै उमेरमा हिमाञ्चल गएँ, दुःख पाएँ । अब आफ्नै देशमा गएर केही काम गर्छु भन्ने लाग्यो । गाउँ फर्किएर तरकारी लगाएँ । पहिला त मैले जहानपरिवारले खाने तरकारी

फलाए त्यसपछि बिक्री हुन थालेपछि व्यावसायिक तरकारीखेतीतिर लागेको हुँ,' खड्काले भने ।

हाँसेर कुरा गर्ने उनको स्वभाव हो । दिनरात तरकारीबारीमा खटिएर उब्जाएको तरकारी बेच्न बरपर ठूलो बजार छैन । डौसुर, बिन्द्रासैनी, जम्बुकाँधलगायत स्थानीय बजारका खुदा

पसलमा डोकोमा तरकारी बोकेर पुर्‍याउँछन् । 'एकपटक ५५ केजी लिएर गएको रहेछ, बिक्रीपछि मात्र थाहा भयो,' उनी भन्छन्, 'बुढो मुन्छे, डोको बोक्दा-बोक्दा थाप्लोका रौ गइसके । केटाकेटीले बोकेर लगिदिन्नन्, क्यान् !'

श्रीमती (खजुराले दुई बैसी, एक हल गोरु र केही बाघा

पालेर सघाएकी छन् । खड्काले गाईवस्तुकाबाहेक अन्य मल प्रयोग गर्दैनन् । चार सन्तानमध्ये जेठो छोरीको विवाह भइसक्यो । जेठाले १२ पास गरेर गाउँमै व्यापार गरिबसेका छन् । एक छोराेले भबैरै १८ महिने भेटेनरी कोष पूरा गरे, एक छोरीले १२ कक्षा पास गरेकी छन् । छोराछोरीलाई यतिसम्मको

शिक्षादीक्षा मैले तरकारी बेचैरै दिएको छु,' खड्काले भने ।

'गाउँले एफएम दाइ'

वि.सं. २०५८ तिर, डौसुरमा खड्काको सानो खुद्रा पसल थियो । पसलमा रेडियोबाट दैनिक समाचार सुन्नु र पसलमा सामान किन्न आएका मानिसलाई समाचार सुनाउनु उनको दैनिकीजस्तै थियो । त्यतिबेला जनयुद्ध उत्कर्षमा थियो । समाचारप्रति स्थानीयको चासो बढी थियो । रेडियो नेपाल, माओवादीले सञ्चालन गरेको रेडियो, नेपालगञ्जको वागीश्वरी एफएम, कैलाली टीकापुरको फुलवारी एफएम आदिबाट बच्ने समाचार गाउँलाई चर्को 'भोल्थुम'मा सुनाउने गरेको उनका छरिछमेकी बताउँछन् । 'आज यो ठाउँमा यस्तो भीडान्त भयो, यति जनाको मृत्यु भयो, यति जना घाइते भए भनेर सबैलाई भन्यौं, बिबिसी सुनेर विश्वका घटना पनि ज्ञान लिन्थे । त्यहीबेला माओवादीकै 'रिबल'ले उनको नाम 'गाउँले एफएम दाइ' भनेर राखिदिएछन्, अहिले नगेन्द्र नामले होइन । उनी गाउँले एफएम दाइ नामले परिचित छन् ।

खड्का लोकगीत र देउडामा रूचि उतिँकै छ । वि.सं. २०४३ मा रेडियो नेपालबाट चौतारी कार्यक्रम आउँथ्यो, जहाँ अहिलेका इन्द्रेणी कार्यक्रमका सञ्चालक कृष्ण कँडेलसमेत ठाडीभाका गाउनुहुन्थ्यो, त्यही बेलादेखि मेरो रेडियोतर्फ र गीत-संगीततर्फ लगाव रह्यो,' उनले सुनाए । देउडा र लोकगीतमा उनको रूचि छ । केही वर्षअघि दैलेख, सुर्खेतबाट प्रसारण हुने धेरैजसो रेडियो कार्यक्रममा बोल्ने, गाउने गर्थे । गाउँले लवज र प्रस्ट आवाजमा गीत गाउने उनी श्रोतामाफ्न 'नगेन्द्र खड्का गाउँले एफएम' नामले चर्चित भएका छन् । अर्कै पनि उनको घरको बाहिर रेडियो भुण्डिएको हुन्छ । रेडियो सुन्दै वारीमा काम गर्छन् । रासस

कर्मा र कुटुम्बले एकसाथ 'कन्सर्ट' गर्दै

कीर्तिपुरमा कर्मा र कुटुम्ब 'ब्यान्ड'ले एकसाथ कन्सर्ट गर्न भएको छन। 'एकै स्वरमा कीर्तिपुर' शीर्षकमा यही मङ्सिर २२ गते कन्सर्ट हुने भएको हो। कर्मा कीर्तिपुरमा स्थापना भएको ब्यान्ड हो। कुटुम्बसँग सहकार्य गरेर उक्त ब्यान्डले कीर्तिपुरवासीलाई सङ्गीतद्वारा मनोरञ्जन प्रदान गर्ने तयारी गरेको कर्मा ब्यान्डका गायक सुरेन्द्रमान सिंहले बताए। आदि युप र एसक्युको संयुक्त आयोजनामा कीर्तिपुरको ल्याबरोटरी विद्यालयको प्राङ्गणमा कन्सर्ट आयोजना गरिएको छ। कर्मा ब्यान्डको एकल प्रस्तुती सँगै कुटुम्बसित सहकार्य गरेर करिब आधा दर्जन गीत प्रस्तुत गरिने छन्।

शनिवार, ०८ मंसिर २०८१ (Saturday, November 23, 2024)

'परालको आगो'मा सुहाना

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- कथाकार गुरुप्रसाद मैनालीको कृति 'परालको आगो'मा आधारित रहेर निर्माण हुने फिल्म 'परालको आगो'मा अभिनेत्री सुहाना थापा अनुबन्धित भएकी छन्।

फिल्म निर्माण कम्पनी हरिओम सिने मेकर्सका तर्फबाट निर्माता सुशील पोखरेलले सुहानालाई शुक्रवार फिल्ममा अनुबन्धित गरेकी हुन्। मैनाली कथा पुरस्कार ट्रस्टले केही समयअघि हरिओम सिने मेकर्स निर्माता कम्पनीलाई फिल्म निर्माणको मञ्जुरी दिएको छ। 'परालको आगो' मैनालीको कथा संग्रह 'नासो'मा संग्रहित छ।

फिल्ममा अनुबन्धित भएपछि सुहानाले खुशी व्यक्त गरेकी छन्। 'एउटा अमर कृतिमा काम गर्न पाउनु मेरो लागि सौभाग्य हो। त्यहीकारण मैले घरबाहिरको फिल्म पहिलोपटक साइन गरे', सुहानाले भनिन्। उनले दर्जनौं मल्टिस्टारलाई अभिनय गराएर त्यही मात्रामा सुपरहिट फिल्म दिएको ठूलो व्यानर हरिओम सिने मेकर्स र 'बुलाकी' जस्तो दर्जनौं अवाडि विजेता निर्देशक लक्ष्मण सुनारसँग काम गर्न पाउनु अर्को खुशीको कुरा रहेको बताइन्। 'सुशील अंकलसँग सहकार्य गर्न पाउनु मेरो लागि अझ खुशीको कुरा हो', उनले भनिन्। निर्माता पोखरेलका अनुसार फिल्मको

प्रदर्शन २०८२ को दशैँमा हुनेछ। यो नाममा ४५ वर्षअघि निर्देशक प्रताप सुब्बाले फिल्म निर्माण गरेका थिए। निर्माता पोखरेलले यसपटक लोकेसन, प्रस्तुतीकरण र पटकथालाई फरक किसिमले फिल्ममा प्रस्तुत गर्न लागेको बताए। निर्देशक लक्ष्मण सुनारको निर्देशन रहने फिल्म फागुनदेखि छायांकनमा जाँदैछ। कथा 'परालको आगो' मा दुई पात्र चामे र गौथलीको भूमिकाभरालाई प्रस्तुत गरिएको छ। निर्माता पोखरेलले यसअघि फिल्महरू 'मैदान', 'जीवनदाता', 'निगरानी', 'जय शिव शंकर', 'लभ सभ', 'राधे' र 'यात्रा' निर्माण गरिसकेका छन्।

पहलमानसिंह स्वारको

१४७औं जयन्ती मनाइयो

■ प्रभाव संवाददाता

धनगढी- सुदूरपश्चिमाञ्चल साहित्य समाजको आयोजनामा प्रथम दुखान्त नाटककार स्वर्गीय पहलमानसिंह स्वारको १४७औं जयन्ती मनाइएको छ। बिहीबार विविध कार्यक्रमका साथ जन्मजयन्ती मनाइएको हो। कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालयका सहप्राध्यापक गणेशराज जोशीले स्वारको योगदानको चर्चा गरेका थिए। 'स्वारले तत्कालीन समयमा नेपाली साहित्य लेखनमा गरेको योगदान अद्वितीय र आश्चर्यजनक छ। उहाँले नेपालको शिक्षा प्रणालीमा देखिएको पाठ्यपुस्तकको

अभावलाई अकेन्द्रशेकर लेखेर नेपालको शैक्षिक आन्दोलन र अभियानमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउनु भएको छ,' जोशीले भने। स्वारको अटलबहादुर प्रथम दुखान्त नाटक भएको उनले

स्मरण गरे। लालुभाका र गजलमा समेत स्वारले कलम चलाएको उनले बताए। नेपाली साहित्यको उन्नयनमा त्यो समयमा सुदूरपश्चिमबाट स्वार जस्तो बहुआमिक स्रष्टा

जन्मिनु सबैका लागि गौरवको विष भएको उनको भनाइ थियो। कार्यक्रमका विशिष्ट अतिथि पत्रकार मनमोहन स्वारले त्यो समयमा पहलमानसिंह जस्ता अग्रजले यस क्षेत्रको सांस्कृतिक श्रीवृद्धिमा गरेको साधनालाई सुदूरपश्चिमा वर्तमानमा अपेक्षितरूपमा अभिलेखिकरण हुन नसकेको बताए। साहित्य समाजका अध्यक्ष तीर्थराज पाण्डेयको अध्यक्षतामा सम्पन्न समारोहमा स्वागत मन्तव्य उपाध्यक्ष टोपेन्द्र शाह 'रसिक'ले राखेका थिए। महासचिव गणेश नेपालीले सञ्चालन गरेको कार्यक्रमको संयोजन सदस्य प्रेम विवश चन्दले गरेका थिए।

पुष्पा-२ को ट्रेलरले बनायो नयाँ कीर्तिमान

काठमाडौँ- यस वर्षको बहुप्रतिक्षित बलिबुड फिल्म पुष्पा- २ डिसेम्बर ५ मा रिलिज हुँदैछ। गत आइतवार पुष्पा- २ को ट्रेलर बिहारको पटनामा विशेष कार्यक्रम गरेर सार्वजनिक गरिएको थियो। पुष्पा २ को ट्रेलर पहिलो २४ घण्टामा युट्युबमा तेस्रो धेरै हेरिएको ट्रेलरमा परेको छ। यसलाई २४ घण्टामा १०२ मिलियन अर्थात १० करोड २० लाख मानिसहरूले हेरेका छन् भने अहिलेसम्म १५ करोड भन्दा बढीले हेरेका छन्। 'पुष्पा २' को ट्रेलरले युट्युबमा दर्शकको

सफ्यामा सोचेभन्दा बढी दर्शक पाएको छ। ट्रेलरको हिन्दी संस्करणले मात्र पहिलो २४ घण्टामा ४९ मिलियन भ्युज पाएको छ। तेलुगु ट्रेलरले ४४ मिलियन भ्युज पाएको छ भने तमिल, कन्नड र मलयालम लगायत अन्य भाषाहरूले पनि राम्रो संख्यामा दर्शकहरूलाई आकर्षित गरेको छ। तमिल ट्रेलरले ५२ लाख भ्युज पाएको छ। कन्नड र मलयालम दुवै भाषामा ट्रेलरले १९ लाख भ्युज पाएको छ। यसरी ट्रेलरले भ्युजको हिसावले १०० मिलियनको आँकडा पार गर्दै सबैभन्दा धेरै हेरिएको तेस्रो भारतीय फिल्मको

ट्रेलर बनेको छ। यसअघि २४ घण्टामा प्रभासको फिल्म सलारको ट्रेलरलाई ११३ मिलियनले हेरेका थिए भने केजीएफ-२ को ट्रेलरलाई १०६.५ मिलियनले हेरेका थिए। अल्लु अर्जुनको यो फिल्म ५ डिसेम्बर २०२४ मा हलमा रिलिज हुनेछ। यो प्यान इन्डिया स्तरमा रिलिज हुँदैछ। यो सन् २०२१ मा रिलिज भएको पुष्पाको सिक्वेल हो। यस अफिल्मा अल्लु अर्जुन र रश्मिका मन्डन्नासहित साई पल्लवी र फहद फासिल पनि महत्वपूर्ण भूमिकामा छन्।

रंजशाला

इन्टर कलेज ई स्पोर्ट्सको मुख्य प्रयोजकमा फ्रेम बक्स

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- इशान इन्टर कलेज ई स्पोर्ट्स राष्ट्रिय च्याम्पियनसिपको मुख्य प्रायोजकमा फ्रेम बक्स जोडिएको छ। ई स्पोर्ट्स संघ नेपालले काठमाडौँमा पुसको २६ र २७ गते आयोजना गर्ने प्रतियोगिताको मुख्य प्रायोजकमा एनिमेसन र भिएफएक्स अध्ययन गराउने एकेडेमी फ्रेम बक्स जोडिएको हो। इशानले विद्यालय स्तरको ई स्पोर्ट्सको राष्ट्रिय प्रतियोगिताको रूपमा इन्टर कलेज कार्यक्रमको आयोजना गर्दै छ। प्रतियोगितामा देशभरबाट कलेज/विद्यालयले टिम दर्ता गर्न सक्नेछन्,इशानको वेब साइटमा गएर इच्छुक विद्यालय/कलेजले टिम तथा खेलाडी दर्ता गर्न सक्नेछन्। पछिल्लो समय विश्व बजारमा माग भएको एनिमेसन र भिएफएक्सलाई नेपालमा अध्ययन गराउन सुरु गरेको फ्रेम बक्स ई स्पोर्ट्स खेलको

प्रवर्द्धनमा जोडिएको हो। इशानका अध्यक्ष अञ्जन धमला र फ्रेम बक्सका प्रतिनिधि अंशु किरण शाहीले शुक्रवार सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर गरेका छन्। सम्झौताको अवधि एक वर्षको रहने बताइएको छ। इशान अध्यक्ष धमलाले फ्रेम बक्ससँगको सम्झौताले कलेज स्तरमा हुन लागेको प्रतियोगितालाई महत्त्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउने बताए। फ्रेम बक्सका प्रतिनिधि अंशु किरण शाहीले पछिल्लो समय विश्व बजारमा लोकप्रिय रहेको एनिमेसन र भिएफएक्सको कार्यक्रमलाई नेपाल विद्यार्थीसँग जोड्न पाउँदा खुसी लागेको बताए। काठमाडौँको बसुन्धारास्थित साउथ वेष्टन कलेजमा हुने प्रतियोगितामा पञ्जी मोवाइल, एमएलबिबी, ई फुटबल र फ्री फायर गरी चार विधा समावेश गरिएको छ। कुल पुरस्कार राशि ५ लाख रहने प्रतियोगितामा मंसिर ३० गतेसम्म कलेज/विद्यालयले टिम दर्ता गर्न सक्नेछन्।

नेपाल कबड्डी लिगको लोगो सार्वजनिक

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- नेपाली कबड्डीको फ्रेन्चाइज लिग नेपाल कबड्डी लिग (एनकेएल) को आधिकारिक लोगो सार्वजनिक भएको छ। शुक्रवार गृहमन्त्री रमेश लेखकले उक्त लोगो सार्वजनिक गरेका हुन्। लिगका आयोजक एस्ट्रोनिक्स म्यानेजमेन्टका अध्यक्ष हमित बेगानीले नेपाल कबड्डी लिग खेल मात्र नभएर सारा युवाको सपना रहेको र नेपाली कबड्डीलाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा पुऱ्याउने लक्ष्य रहेको बताए। 'एनकेएल खेल मात्र नभएर सारा नेपालीको सपना हो। नेपाली कबड्डीलाई विश्वमञ्चमा पुऱ्याउने प्रयास हो। युवाहरूलाई माथि उठाउन, विश्वसामु नेपालको प्रतिभा पुऱ्याउन हो,' उनले भने।

एनकेएलको पहिलो संस्करणमा सहभागी हुने नेपालको ६ सहरको नाम समेत सार्वजनिक भएको छ।

पहिलो संस्करणको लिगमा काठमाडौँ, पोखरा, विराटनगर, जनकपुर, धनगढी, बुटवल शहरको टिमले सहभागिता

जनाउनेछन्। अखिल नेपाल कबड्डी संघका महासचिव अरजिन्द भाले नेपाली कबड्डीका लागि आज खुशीको दिन भएको बताए। कुनै दिन कल्पना गरेको कुरामा काम गर्दै जाँदा त्यो सपना पूरा हुन लागेको बताए। पुरुष कबड्डी लिगका लागि अखिल नेपाल कबड्डी संघले एस्ट्रोनिक्स म्यानेजमेन्टसँग १० वर्षको सम्झौता गत वर्ष नै गरिसकेको छ। महिला कबड्डी लिगका लागि पनि एस्ट्रोनिक्ससँग सम्झौता गरेको संघका महासचिव भाले बताए। पछिल्लो समय नेपाली कबड्डीले उपलब्धी हात पारेको भन्दै १९औँ एसियन गेम्समा कबड्डीले समूह खेलमा ऐतिहासिक पदक ल्याउन सफल भएको बताए।

ललित स्मृति एन्फा यु-१८ युथ लिग

मछिन्द्रमाथि संकटाको शानदार जित

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- संकटा क्लबले ललित स्मृति एन्फा यु-१८ युथ लिगमा शुक्रवार मछिन्द्र क्लबविरुद्ध ९ मिनेटमा तीन गोल गर्दै पुनरागमन जित हात पारेको छ। सातदोबाटोस्थित एन्फा कम्प्लेक्स मैदानमा शुक्रवार भएको खेलमा संकटाले ४-२ जित निकालेको हो। जितसँगै ११ खेलमा १८ अंक जोडेको संकटा पाँचौँ स्थानमा उक्लिएको छ। पराजित मछिन्द्र समान खेलबाट समान अंकका साथ छैटौँ स्थानमा छ। संकटालाई जित दिलाउन कृष्णबहादुर आलेमगरले दुई तथा सविनकुमार लुगेलीमगर र सुदीप लामाले समान एक गोल गरे। मछिन्द्रका कविर तामाङ र रोनिक रानामगरले गोल गरे। २७औँ मिनेटमा कविरको पेनाल्टी गोलमार्फत मछिन्द्रले अग्रता लिएको थियो। तर, उक्त अग्रता मछिन्द्रले जोगाउन सकेन। ५७औँ मिनेटमा सविनले संकटालाई खेलमा फर्काए। ७८औँ मिनेटमा वैकल्पिक खेलाडी रोनिकले पेनाल्टीमा गोल गर्दै मछिन्द्र २-१ को अग्रता पुनः दिलाए।

त्यसपछि संकटाले ९ मिनेटमा तीन गोल गर्दै जित हात पाऱ्यो। ८४औँ मिनेटमा कृष्णले गोल गर्दै संकटालाई २-२ को बराबरीमा ल्याए। निर्धारित ९० मिनेट खेल सकिन एक मिनेट बाँकी रहँदा कृष्णले व्यक्तिगत दोस्रो गोल गर्दै संकटालाई ३-२

ले अगाडि बढाए। इन्जुरी समयमा सुदीपले गोल गर्दै संकटाको ४-२ को जित पक्का गरे।

आर्मी र सशस्त्र बराबरीमा

त्यस्तै शुक्रवार नै सम्पन्न खेलमा विभागीय डर्बीमा त्रिभुवन आर्मी क्लब हारबाट जोगिएको छ। सातदोबाटोस्थित एन्फा कम्प्लेक्समा शुक्रवार भएको खेलमा आर्मीले नेपाल एपिएफ फुटबल क्लबसँग २-२ को बराबरीमा खेलेको हो। योसँगै ११ खेलमा १७ अंक जोडेको एपिएफ छैटौँ स्थानमा यथावत छ। आर्मी समान खेलबाट नौ अंकका साथ १०औँ स्थानमा छ। आर्मीका रुस्तम थापामगर र अनुभव पुरी गोल गरेका थिए। एपिएफका सञ्जय योञ्जन र सुनिल थिङले गोल फर्काए। खेलको पाँचौँ मिनेटमा रुस्तमको गोलमार्फत आर्मीले सुरुआती अग्रता लियो। तर, २४औँ मिनेटमा सञ्जयले एपिएफलाई खेलमा फर्काए। ३१औँ मिनेटमा सुनिलले गोल गर्दै एपिएफलाई २-१ को अग्रता दिलाए। ६५औँ मिनेटमा अनुभवले गोल गर्दै आर्मीलाई २-२ अवस्थामा फर्काए।

लेबनानमा सन् २०२३ यता २२६ स्वास्थ्यकर्मीको मृत्यु

जेनेभा- गत वर्ष अक्टोबर ७ मा गाजामा इजरायली युद्ध सुरु भएयता लेबनानमा करिब २३० स्वास्थ्यकर्मीको मृत्यु भइसकेको विश्व स्वास्थ्य संगठन (डब्ल्युएचओ) ले शुक्रवार जनाएको छ।

गाजा द्रन्डलाई लिएर इजरायल र हिजबुल्लाहबीच १३ महिनाभन्दा बढी समयदेखि जारी सीमापार गोलीबारीमा लेबनानमा स्वास्थ्य सेवामा १८७ वटा आक्रमण भएको संयुक्त राष्ट्रसंघीय निकायले जनाएको छ । लेबनानस्थित डब्ल्युएचओका प्रतिनिधि अब्दिनासिर अबुवकरले बेरुतबाट भिडियो लिंकमाफर्त भनेका छन्, 'सन् २०२३ अक्टोबर ७ देखि यस वर्षको नोभेम्बर १८ सम्ममा २२६ स्वास्थ्यकर्मीको मृत्यु भएको छ भने

१९९ जना घाइते भएका छन्।' तीमध्ये करिब ७० प्रतिशत यो वर्षको सेप्टेम्बरमा युद्ध थप तनावपूर्ण रूपमा परिणत भएपछि भएको उनले बताए । भने, 'यो अत्यन्तै चिन्ताजनक प्रवृत्ति हो, नागरिकहरूलाई जीवनरक्षक हेरचाहको पहुँचबाट वञ्चित गर्नु र स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूलाई लक्षित गर्नु अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुनको उल्लंघन हो।' अबुवकरले लेबनानमा जारी द्वन्द्वको एउटा विशेषता भनेको स्वास्थ्य सेवाका लागि यो कस्तिको विनाशकारी छ भन्ने रहेको बताउँदै ४७ प्रतिशत आक्रमण 'कम्तीमा एक जना स्वास्थ्यकर्मी वा विरामीका लागि घातक सावित भएको' उल्लेख गरे।

युक्रेन, सुडान र कब्जा गरिएको

प्यालेस्टिनी क्षेत्रसहित विभिन्न द्वन्द्व परिस्थितिहरूको डेटालाई इंगित गर्दै अबुवकरले भने, 'तुलनात्मकरूपमा विश्वव्यापी स्वास्थ्य सेवामा केवल १३.३ प्रतिशत आक्रमणहरू यसै अवधिमा भएका घातक परिणामहरू थिए।' उनले लेबनानमा स्वास्थ्य सेवामा घातक आक्रमणको उच्च प्रतिशत 'अधिक एम्बुलेन्सहरूलाई लक्षित गरिएको' तथ्यको कारण हुनसक्ने बताए । 'वास्तवमा, जब एम्बुलेन्स लक्षित हुन्छ, त्यसपछि तपाईंसँग तीनदेखि पाँच स्वास्थ्यकर्मी प्रभावित हुन्छन् वा मारिन्छन्।'

द्रन्डले हालैका वर्षहरूमा गम्भीर संकटबाट गुज्रिरहेको लेबनानको समग्र स्वास्थ्य सेवामा ठूलो धक्का पुर्‍याएको छ । डब्ल्युएचओले लेबनानका १५३ अस्पतालमध्ये १५ वटा अस्पताल बन्द भएको वा आंशिकरूपमा मात्र सञ्चालनमा रहेको चेतावनी दिएको छ । पूर्वी भूमध्यसागरीय क्षेत्रका लागि डब्ल्युएचओका क्षेत्रीय निर्देशक हनान वाल्खीले भने, 'यस स्तरको स्वास्थ्य सेवामा हुने आक्रमणले स्वास्थ्य प्रणालीलाई प्रभावित बनाउँछ ।' ज्यान गुमाउनुबाहेक, स्वास्थ्यकर्मीको मृत्युले वषैको लगानी गुमाउनुपर्ने हुन्छ।' *रासस/एएफपी*

गाजामा तुरुन्त युद्धविराम र इजरायली बन्धकहरूको रिहाइका लागि आह्वान गर्दै इजरायलको तेल अभिभमा शुक्रवार अयोजित प्रदर्शनमा सहभागी मानिसहरू ।

तस्विर: सिन्ह्वा

'रुसद्वारा सेनाको बदलामा उत्तर कोरियालाई तेल, एन्टी-एयर मिसाइल र आर्थिक सहयोग प्रदान'

सियोल- रुसले उत्तर कोरियालाई युक्रेनविरुद्ध मस्कोको युद्धलाई समर्थन गर्न पठाएको सेनाको बदलामा तेल, एन्टी-एयर मिसाइलका साथै आर्थिक सहयोग प्रदान गरेको सरकारी अधिकारीहरूले शुक्रवार जनाएका छन् ।

अमेरिका र दक्षिण कोरियाले उत्तर कोरियाले रुसलाई युक्रेनसँग लड्न १० हजारभन्दा बढी सैनिकहरू पठाएको दावी गरेका छन् भने विज्ञहरूले किम जोङ उन्नत प्रविधि र बदलामा आफ्नो सेनाका लागि युद्धको अनुभव प्राप्त गर्न उत्सुक रहेको बताएका छन् । दक्षिण कोरियाका शीर्ष सुरक्षा सल्लाहकार शिन वोन-सिकले उत्तर कोरियाले सेना तैनातीको बदलामा आर्थिक सहयोगका साथै हवाई रक्षा प्रणालीलाई वलियो बनाउन आवश्यक उपकरण, एन्टी-एयरक्राफ्ट मिसाइलहरू कोरियामा

पठाइएको पुष्टि गरेका छन् ।

पछिल्लो आठ महिनामा एक दर्जनभन्दा बढी उत्तर कोरियाली तेल टर्चांकरहरूले रुसको बन्दरगाहमा रहेको तेल टर्मिनलमा

र मिसायलले मस्को पठाएको सेनाको भुक्तानी लिएको जनाएको छ ।

उत्तर कोरियाली नेता किम र रूसी राष्ट्रपति भ्लादिमिर पुटिनले गत जुनमा क्रेमलिन प्रमुखको भ्रमणको क्रममा रणनीतिक साझेदारी सन्धिमा हस्ताक्षर गरेका थिए । यसले दुवै राज्यालाई अर्कोमाथि आक्रमण भएमा सैन्य सहायता प्रदान गर्न र पश्चिमी प्रतिबन्धहरूको विरोध गर्न अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग गर्न बाटो खोलेको थियो ।

विश्लेषकहरूका अनुसार सैनिकहरूको बदलामा रुसले उत्तर कोरियालाई तेल र ग्यासजस्ता अन्य प्राकृतिक स्रोतहरूमा पनि पहुँच दिनसक्छ । उत्तर कोरियाली विदेशमन्त्री चो सोन हुईले हालै मस्कोको भ्रमण गरी आफ्नो देश 'विजय दिवससम्म रूसी कमरेडहरूसँग दृढतापूर्वक उभिने' बताएका थिए । *रासस/एएफपी*

चीनद्वारा २९ देशका लागि एकपक्षीय भिसामुक्त नीति लागू

बेइजिङ- चीनले अन्तर्राष्ट्रिय यात्रालाई बढावा दिने प्रयासस्वरूप फ्रान्स, जर्मनीलगायत २९ वटा देशका लागि एकपक्षीय भिसामुक्त नीति लागू गरेको विदेश मन्त्रालयका अधिकारीले जनाएका छन् ।

पत्रकार सम्मेलनमा मन्त्रालयको कन्सुलर विभागका अधिकारी टोड जुएजुनले चीनले २५ वटा देशसँग पूर्णभिसा छुट प्राप्त गरेका बताएका छन् । मन्त्रालयले सन् २०२३ डिसेम्बर-१ देखि फ्रान्स, जर्मनी, इटाली, नेदरल्यान्ड्स, स्पेन र मलेसियाका साधारण पासपोर्टधारीका लागि एकपक्षीय भिसामुक्त प्रवेश परीक्षणको घोषणा गरेको हो । यस नीतिअन्तर्गत योग्य व्यक्तिहरूले व्यापार, पर्यटन, पारिवारिक भ्रमणलगायतका लागि १५ दिनसम्म चीनमा

रहन सक्ने छन् । चीनले आफ्ना दूतावासमा भिसा आवेदनअघि अपोइन्टमेन्टको आवश्यकतालाई रद्द गर्दै फिंगरप्रिन्ट संकलनको छुट विस्तार गरी भिसा शुल्क २५ प्रतिशतले घटाएको टोडले बताएका छन् ।

सन् २०२४ को तेस्रो त्रैमासिकमा, चीनमा विदेशीद्वारा गरिएको ८.१९ मिलियन यात्राहरू रेकर्ड गरेको छ, जुन गत वर्षको समान अवधिको तुलनामा ४.८ प्रतिशतले बढी हो । अधिकारीका अनुसार तीमध्ये ४.८९ मिलियन भिसा-मुक्त व्यवस्थामाफर्त आएका थिए । मन्त्रालयले विशेषगरी व्यापारिक गतिविधिमा सलग्न ब्यक्तिहरूका लागि सीमापार यात्रालाई सहज बनाउन भिसामुक्त प्रवेश नीतिलाई परिस्कृत गरी जारी राख्ने टोडले उल्लेख गरेका छन् । *रासस/सिन्ह्वा*

बेरुतमा इजरायलको आक्रमण

बेरुत (लेबनान)- इजरायलले निकासी आदेश जारी गरेको केही समयपछि, हिजबुल्लाह लडाकुहरूको गढ बेरुतको दक्षिणी उपनगरमा आक्रमण गरेको लेबनानी मिडिया र एएफपिटिभी फुटेजले शुक्रवार जनाएका छन् ।

लडाकु विमानहरूले 'दक्षिण बेरुतमा दुईवटा छापा मारेपछि, लेबनानी विश्वविद्यालयको छेउछाउबाट वाक्लो धुर्वा उडेको राष्ट्रिय समाचार एजेन्सीले जनाएको छ । इजरायली सेनाले तीनवटा स्थान खाली गर्न आदेश दिएपछि सामाजिक सञ्जालमा आक्रमणको चेतावनी दिँदै एएफपिटिभीको प्रत्यक्ष फुटेजले यस क्षेत्रको अवस्था देखाएको थियो ।

त्यसलगत्तै इजरायली सेनाले विज्रप्तिमाफर्त लडाकु जेटहरूले बेरुतको दक्षिणी उपनगरहरूमा आक्रमणको नयाँ चरण पूरा गरेको जनाएको छ । बेरुत र लेबनानको दक्षिण तथा पूर्वका अन्य क्षेत्रपछिको इजरायली आक्रमणमा इजरायलले इरान समर्थित हिजबुल्लाह लडाकुहरूलाई लक्षित गरेको बताएको छ ।

गाजा द्रन्डलाई लिएर इजरायल र हेजबोल्लाहबीच ११ महिनाभन्दा बढीको

सीमापार लडाइँ सेप्टेम्बरमा पूर्णयुद्धमा परिणत भएको छ । लेबनानको स्वास्थ्य मन्त्रालयले बिहीबार इजरायली हमलामा कम्तीमा ५२ जनाको र लेबनानको पूर्वमा करिब ४० को मृत्यु भएको जनाएको छ ।

इजरायली सेनाले शुक्रवार तटीय सहर टायर र नजिकैको बुर्ज अल-शेमाली प्यालेस्टिनी शरणार्थी शिविरका केही भागहरूका लागि निकासी चेतावनी पनि जारी गरेको थियो । इजरायल हिजबोल्लाह

युद्धको अन्त्यका लागि मध्यस्थता गर्न अमेरिकी दूत अमोस होचस्टेनले बुधवार बेरुतको भ्रमण समाप्त गरेपछि, लेबनानमा आक्रमणको गति बढेको छ ।

लेबनानको स्वास्थ्य मन्त्रालयले बिहीवार सन् २०२३ अक्टोबरदेखिको हिसामा कम्तीमा तीन हजार ५८३ जनाको मृत्यु भएको जनाएको जसमध्ये अधिकांश मृत्यु यस वर्षको सेप्टेम्बरदेखि भएको हो । *रासस/एएफपी*

नेतन्याहू, ग्यालेन्ट र दिफविरुद्धको आइसिसीको पक्राउ पुर्जी 'बाध्यकारी' : इयू

अम्मान, जोर्डन- युरोपेली संघ (इयुले) इजरायलका प्रधानमन्त्री बेञ्जामिन नेतन्याहू, उनका पूर्वरक्षामन्त्री योआभ ग्यालेन्ट र हमासका सैन्य प्रमुख मोहम्मद दिफविरुद्ध बिहीबार जारी गरिएको पक्राउ पुर्जी 'बाध्यकारी' भएको र यसलाई कार्यान्वयन गरिनुपर्ने बताएको छ ।

निर्णयलाई अमेरिकाले 'आधारभूत रूपमा अस्वीकार' गरेको हवाइट हाउसले बिहीबार जनाएको छ । 'पक्राउ पुर्जी माग्ने अभियोजकको हतारो र प्रक्रियाको बृटिका कारण यो निर्णय भएकोमा हामी निकै चिन्तित छौं । संयुक्त राज्य अमेरिका स्पष्ट छ कि यस मामिलामा आइसिसीको क्षेत्राधिकार छैन,' अमेरिकी राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्का प्रवक्ताले भने ।

युरोपेली संघ (इयू) का विदेश नीति प्रमुख जोसेफ बोरेलले भने, 'नेतन्याहू, ग्यालेन्ट र दिफविरुद्ध

बिहीबार जारी गरिएको पक्राउ पुर्जी 'बाध्यकारी' भएको र यसलाई कार्यान्वयन गरिनुपर्ने बताउनुभएको हो । 'यो राजनीतिक निर्णय होइन । यो अदालतको पनि अदालत अन्तर्राष्ट्रिय अदालतको निर्णय हो । अदालतको निर्णयलाई सम्मान र कार्यान्वयन गर्नुपर्छ,'

जोसेफ बोरेलले जोर्डनको राजधानी अम्मानको भ्रमणका क्रममा भने ।

जोर्डनका विदेशमन्त्री अयमान सफादीसँगको संयुक्त पत्रकार सम्मेलनपछि भने, 'यो निर्णय बाध्यकारी निर्णय हो र युरोपियन युनियनका सबै सदस्यहरू पनि सामेल सबै राज्य, अदालतका सबै

राज्य पक्षहरू यो अदालतको निर्णय कार्यान्वयन गर्न बाध्य छन्।'

आइसिसीको यो कदमले नेतन्याहूको गतिविधिलाई सैद्धान्तिकरूपमा सीमित गरेको छ, किनभने अदालतका १२४ राष्ट्रिय सदस्यहरूमध्ये कुनै पनि नेतान्याहुलाई आफ्नो इलाकामा गिरफ्तार गर्न बाध्य हुने छन् । इजरायलले अगस्टको सुरुमा जुलाईमा दक्षिणी गाजामा भएको हवाई आक्रमणमा दिफको मृत्यु भएको बताएको थियो तर हमासले उनको मृत्युको पुष्टि गरेको छैन ।

अदालतले दिफको मृत्यु भएको हो वा होइन भन्ने कुरा अभियोजनकर्ताले यकीन गर्न नसकेकाले पक्राउ पुर्जी जारी गरिएको हो । बोरेलले अर्को महिना आफ्नो उत्तराधिकारी काजा कल्लासलाई इयुको विदेश नीति प्रमुखको पदीय जिम्मेवारी हस्तान्तरण गर्दै छन् । *रासस/एएफपी*

वर्गीकृत विज्ञापन संकलन काउन्टर

पशुपति विज्ञापन सेवा – सोह्रखुट्टे, नयाँबजार फोन नं. ४३५५७६०, ९८४१८८७७१६ ९८६६४३०१५५ । स्मार्ट सर्भिस नेपाल प्रा.लि.-सिनामंगल, एयरपोर्ट, शम्भु मार्ग, फोन नं.०१२२९६६५८८२९८४२६३५८१५ । लोटस कम्युनिकेशन- गोंगबुचोक, फोन नं. ४३६४७१। ध्रुवको पसल- डिल्लीबजार, फोन नं. ४४३९२०१। Reach-mond Books Shop (रोहित दाहाल) – फोन नं.४०१६३१८, महाराजगञ्ज, भाटभटेनी गेट । Yonjan Enterprise - Dhalku Bhishal Nagar, 4438217। दत्तकाली स्टेशनरी – नयाँबसपार्क फोन नं. ९८३९९६०७४६ । सारीका स्टेशनरी पसल – फोन नं. ९८५११२९६८६ । ज्ञाञ्जयोति पुस्तक पसल बागबजार, फोन नं. ४२४००६०। विश्व स्वतन्त्र सञ्चार- सुन्धारा, फोन नं. ४२१९४१२ । निशा बुक्स एण्ड स्टेशनरी – लगनखेल, ५५३१९५७, ९८४१६२७४८९ । वीडलिंक मिडिया प्रा.लि. – पुरानो बानेश्वर चोक, फोन नं. ४४९२३०९, २०१४९३२, ९८४९६०६१४ । हिमचुली स्टेशनरी- बालाजु नेपालटार, फोन नं.४३८७२४२, ९८४१४४००८३ । सल: स्टेशनरी- गढाघर टिमी, फोन नं. ६६३०७५७ । B-Tech Nepal- पुतलीसडक चोक, फोन नं.9851079417, 2297501| HaLMax Communication - Jamal Kathmandu, 4224181, 4245457, 9841853198, (Hari Dawadi) जमलको पुलमुनी- विश्वज्योति हल हसाईडमा), बी.एण्ड बी. कम्युनिकेशन एण्ड साइबर- कलंकी चोक फोन: ०१-४२७६५३०, फ्याक्स:०१-४२७७३२२ । दाजुभाइ स्टेशनरी – पिंगलास्थान, गौशाला, फोन: ०१-४४९४६१५, ९८४९५०८१९९, एआर स्टेशनरी च्यासल गेट -९ ललितपुर फोन नं. ९८४१२६६९९, हलफ्याक्स मिडिया एण्ड कम्युनिकेशन जमल, काठमाडौँ सम्पर्क : ०१- ४२२४१८१, ०१- ४०१२५७७, लोटस एड मिडिया एण्ड मार्केटिङ गोंगबु चोक फोन नं. ९८५१०२४३९८ र ९८६३४६२५७, कमल स्टेशनरी, सिफल फोन नं. ९८४३२६४२३२, ०१४५८०१८४ ।

एयर बेलुनबाट पोखराको आकाशमा साहासिक गतिविधिमा रमाउने पर्यटकलाई लिएर हिमश्रृंखला दृश्यावलोकन गराइरहेको हट एयर दृश्यावलोकन बेलुन ।

कृषि विकास रणनीति छिट्टै ल्याइन्छ : कृषिमन्त्री

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- कृषि तथा पशुपक्षी विकासमन्त्री रामनाथ अधिकारीले सरकारले कृषि क्षेत्रका अधिकांश समस्या समाधान गर्नेगरी कृषि विकास रणनीति छिट्टै ल्याउने बताएका छन् ।

राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्डद्वारा २०औँ राष्ट्रिय कफी दिवसका अवसरमा शुक्रबार कीर्तिपुरमा आयोजित कार्यक्रममा मन्त्री अधिकारीले समयानुकूल परिमार्जन गर्न सातै प्रदेशका सरोकारवाला पक्षसँग सुझाव लिइएको बताए ।

किसानमैत्री वातावरण बनाउन प्रदेश र स्थानीय तहलाई विशेष जिम्मेवारी प्रदान गरी रणनीति परिमार्जन आवश्यक रहेको बताउँदै

उनले जीविकोपार्जनका लागि कृषिकर्म गर्नेहरूलाई पनि व्यावसायिक कृषिमा ल्याउन प्रेरित गर्नेगरी रणनीतिमा वीउविजन, मल, प्राविधिक सहयोग, बजारको व्यवस्था तथा पूर्वाधारलाई प्राथमिकतामा राखिएको जानकारी गराए ।

मध्यपहाडी भेगमा रहेका बाँझो जमिनलाई खेती गर्न प्रोत्साहन गरिने सरकारको नीति रहेको भन्दै मन्त्री अधिकारीले कृषि, भूमि र ऊर्जा मन्त्रालयबीच समन्वय भइरहेको प्रष्ट पारे । उनले नेपाली हावापानीमा उत्पादित अरबिका कफीको उच्च माग विदेशमा रहेकाले त्यसको उत्पादन बृद्धि गर्न किसानलाई सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे ।

मन्त्रालयका सचिव गोविन्द शर्मांले करिव चार हजार हेक्टर जमिनमा कफीखेती हुने

गरेको बताउँदै विदेशमा निर्यात गर्ने उद्यमीले अन्तर्राष्ट्रिय बजारको गुणस्तरमा ध्यान दिनुपर्नेमा जोड दिए । बोर्डका कार्यकारी निर्देशक वेनुप्रसाद प्रसाईंले आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा देशभर करिव पाँच सय मेट्रिक टन पिनवीन कफी उत्पादन भएको बताउँदै रु १४ करोड ९२ लाखबराबरको ८९ मेट्रिक टन कफी निर्यात गरेको जानकारी दिए ।

कफी सहकारी सङ्घहरूबाट सञ्चालित कफीसम्बन्धी गतिविधिहरूको प्रदर्शनी गरिएको कार्यक्रममा मुलुकमा कफी क्षेत्रको वर्तमान अवस्था, नीतिगत व्यवस्था तथा आगामी कार्यदिशा विषयक प्रस्तुतीकरण गरिएको थियो । सो अवसरमा उत्कृष्ट किसान तथा सङ्घसंस्थालाई सम्मान गरिएको थियो ।

‘नेपालमा लगानी गर्ने वातावरण सिर्जना भएको छ’

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- उपप्रधान तथा अर्थमन्त्री विष्णु पौडेलले नेपालमा लगानी गर्ने वातावरण सृजना भएको बताएका छन् । शुक्रबार आयोजित पत्रकार सम्मेलनमा मन्त्री पौडेलले नेपालले सार्वभौम क्रेडिट रेटिङमा बीबी स्कोर प्राप्त गरेपछि नेपालमा लगानी गर्नका लागि उपयुक्त वातावरण बनेको उल्लेख गरे ।

रेटिङले नेपालको अर्थतन्त्रको संरचना, सार्वजनिक वित्त परिचालन र समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय अवस्था लगायतका विभिन्न सार्वभौम रेटिङ मोडल र गुणात्मक मापन विधिबाट स्वतन्त्र रूपमा मूल्यांकन गरी प्राप्त स्कोरलाई न्यूनतमदेखि अधिकतमसम्म रेटिङ प्रदान गर्ने गरिन्छ ।

रेटिङमा नेपालको आर्थिक संरचना, सार्वजनिक वित्तको अवस्था, आन्तरिक तथा वैदेशिक ऋणको अवस्था, मौद्रिक तथा वित्तीय क्षेत्रका सूचकको अवस्था, बाह्य क्षेत्रका आर्थिक परिसूचक, सोझो योजनाले परिलक्षित गरेका आर्थिक वृद्धिको मध्यकालिन तथा दीर्घकालिन खाकालगायतका विवरण र तथ्यांकको विश्लेषण गरिएको थियो ।

त्यसका साथै गुणात्मक मूल्यांकनको चरणअन्तर्गत

गरिन्छ । मुलुकको सार्वभौम क्रेडिट रेटिङ गर्दा यस्ता पक्षलाई विभिन्न सार्वभौम रेटिङ मोडल र गुणात्मक मापन विधिबाट स्वतन्त्र रूपमा मूल्यांकन गरी प्राप्त स्कोरलाई न्यूनतमदेखि अधिकतमसम्म रेटिङ प्रदान गर्ने गरिन्छ ।

रेटिङमा नेपालको आर्थिक संरचना, सार्वजनिक वित्तको अवस्था, आन्तरिक तथा वैदेशिक ऋणको अवस्था, मौद्रिक तथा वित्तीय क्षेत्रका सूचकको अवस्था, बाह्य क्षेत्रका आर्थिक परिसूचक, सोझो योजनाले परिलक्षित गरेका आर्थिक वृद्धिको मध्यकालिन तथा दीर्घकालिन खाकालगायतका विवरण र तथ्यांकको विश्लेषण गरिएको थियो ।

त्यसका साथै गुणात्मक मूल्यांकनको चरणअन्तर्गत

नेपालको स्थलगत भ्रमण भई प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग, नेपाल राष्ट्र बैंकलगायतका सरकारी निकायका उच्च पदाधिकारसँग परामर्श र छलफल गरेको थियो ।

साथै निजी क्षेत्र र नेपालस्थित द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय विकास साझेदार निकायका अधिकारीसँग समेत परामर्श गरिएको थियो । नेपालले प्रस्तुत गरेको पूर्वाधार विकासको मध्यकालिन र दीर्घकालीन योजनाको कार्यान्वयनको मूल्यांकन गर्न नमूनाका रूपमा नागदुंगा सुरुडमार्गको अवलोकन समेत गरेको थियो ।

सार्वभौम क्रेडिट रेटिङलाई विश्वका लगानीकर्ता तथा वित्तीय सेवा प्रदान गर्ने निकायले कुनै पनि

मुलुकको लगानीको वातावरण मूल्यांकनका आधारका रूपमा लिने मन्त्रालयका सहसचिव नारायणप्रसाद रिसालले जानकारी दिए । त्यसले मुलुकको अर्थतन्त्रको संरचना र अवस्थालाई स्वतन्त्र विज्ञको आँखाबाट मूल्यांकन गरी यथार्थ अवस्थालाई विश्वभरका लगानीकर्ता समक्ष पुर्‍याउने उनको भनाइ छ ।

‘यस अर्थमा सार्वभौम क्रेडिट रेटिङलाई मुलुकले आफ्नो अर्थतन्त्रलाई विश्वसामु खुलारूपमा मूल्यांकन गराई पारदर्शिता कायम गरेको रूपमा समेत लिन सकिन्छ, नेपालको सार्वभौम क्रेडिट रेटिङले नेपालको अर्थतन्त्रलाई अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसम्म प्रस्तुत गरेको छ, सार्वभौम क्रेडिट रेटिङ विगतका तथ्यांक विश्लेषणको नतिजा मात्र नभएर भविष्यपरक दृष्टिकोण समेत हो’, उनले भने ।

यसले अर्थतन्त्रको भावी दिशा र सम्भावनाको आकलन गर्दै मुलुकले भविष्यमा आफ्नो ऋण दायित्व पूर्णरूपमा र समयमै भुक्तानी गर्न सक्ने क्षमताको मापन गर्दछ । नेपाल सन् २०२६ मा अल्पविकसित राष्ट्रबाट स्तरान्तरित भई नवनिर्गत एवं वैश्वीय वित्तका स्रोत परिचान गरनुपर्ने अवस्थाको पूर्व तयारीका रूपमा समेत सार्वभौम क्रेडिट रेटिङलाई लिन सकिने बताए ।

किसानलाई केन्द्रमा राखेर काम गर्न सुझाव

काठमाडौं (प्रस)- उप-प्रधान तथा सहरी विकासमन्त्री प्रकाशमान सिंहले मुलुकको आर्थिक विकासमा कृषि विकास बैंकको अहम् भूमिका रहेको बताउँदै किसानलाई केन्द्रमा राखेर काम गर्न सुझाव दिएका छन् ।

कृषि विकास बैंकको केन्द्रीय कार्यालयस्थित नेपाल वित्तीय संस्था कर्मचारी सङ्घले आयोजना गरेको ‘वित्तीय सन्देश स्मारिकाको १५औँ अङ्क’ विमोचन समारोहमा बोल्दै मन्त्री सिंहले कृषि

विकास बैंकको महत्त्वबारे आफ्नो धारणा राखेका थिए । उनले कृषि विकास बैंक निजी क्षेत्रका बैंक भन्दा फरक र अहम् भूमिकामा रहेको उल्लेख गरे । यस बैंकले किसानको घर दैलोसम्म पुगेर सेवा प्रदान गर्ने दायित्व रहेकाले अरु बैंकको भन्दाबढी जिम्मेवारी रहेको बताए । बैंकमा भएको कर्मचारीका समस्याबारे समाधान निकालेर सेवामा सकारात्मक भाव पैदा गर्न उनले सुझाव दिए ।

‘कृषि विकास बैंकले जनताको सेवामा निरन्तर

योगदान दिँदैआएको छ’, उनले भने, ‘सेवामा खटिने कर्मचारीको समस्या सुल्झाएर बैंक बलियो बनाउन तर्फ लाग्नुपर्छ ।’

नेपाल वित्तीय संस्था कर्मचारी सङ्घका अध्यक्ष रामबहादुर रावलले आन्दोलन पश्चात कर्मचारीका सामाजिक सुरक्षा लगायतका माग पूरा गर्ने बोर्ड समितिसँग सहमति भएको तर ती माग अर्थमन्त्रालयमा रोकिएकोले तुरुन्तै समाधान गर्न आग्रह गरे ।

आर्थिक क्षेत्र सुधार सुझाव आयोगमा निजी क्षेत्र

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं - सरकारले उच्चस्तरीय आर्थिक क्षेत्र सुधार सुझाव आयोगमा निजी क्षेत्रलाई पनि समावेश गरेको छ ।

विहीवार बसेको मन्त्रिपरिषद्को बैठकले आयोगको सदस्यमा नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकाल, नेपाल उद्योग परिसंघका अध्यक्ष राजेशकुमार अग्रवाल र नेपाल चेम्बर अफ कमर्सका अध्यक्ष कमलेशकुमार अग्रवाललाई थप गरेको हो ।

उपप्रधानमन्त्री एवं अर्थमन्त्री विष्णुप्रसाद पौडेलले आज अर्थ मन्त्रालयमा आयोजित कार्यक्रममा थप गरिएका सदस्यहरूलाई नियुक्तिपत्र र कार्यदिशा प्रदान गरेका छन् ।

अर्थमन्त्री पौडेलले नवनिर्वाचित सदस्यहरूलाई वधाइ दिँदै आयोग अर्थतन्त्रका समस्याहरू पहिचान

र समाधानका उपायहरू पहिल्याउन समक्ष हुने विश्वास व्यक्त गरे । आयोगमा निजी क्षेत्रको सहभागिताले अपनत्व बढ्नुका साथै जिम्मेवारी पनि थपिएको बताए ।

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकालले देश बनाउने कार्यमा निजी क्षेत्रलाई समावेश गरेकोमा सरकारलाई धन्यवाद दिँदै अर्थतन्त्रलाई

सबल बनाउन सक्षम हुने विश्वास व्यक्त गरे । नेपाल उद्योग परिसंघका अध्यक्ष राजेशकुमार अग्रवालले नेपालको अर्थतन्त्रमा मेजर डेपाचरको महसुस हुने गरी योगदान पुर्‍याउन सक्ने बताए ।

नेपाल चेम्बर अफ कमर्सका अध्यक्ष कमलेशकुमार अग्रवालले आयोगमा निजी क्षेत्रलाई समावेश गराएकोमा हार्दिक

धन्यवाद दिँदै आफूहरूलाई जिम्मेवारी थपिएको र जिम्मेवारी पूरा गर्न गम्भीर भएर लाग्ने बताए ।

उक्त अवसरमा आयोगका अध्यक्ष खनालले आयोगले एक महिनामा गरेका गतिविधि र आगामी कार्यक्रमबारे जानकारी गराएका थिए । अर्थतन्त्र सुधारका लागि सुझाव दिन अर्थ मन्त्रालयको प्रस्तावमा सरकारले गत असोजको तेस्रो हप्ता पूर्व अर्थ सचिव रामेश्वर खनालको अध्यक्षतामा उच्चस्तरीय आर्थिक क्षेत्र सुधार सुझाव आयोग गरेको थियो ।

आयोगको सदस्यहरूमा राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्य डा. प्रकाशकुमार श्रेष्ठ, त्रिभुवन विश्वविद्यालय अर्थशास्त्र केन्द्रीय विभागका प्रमुख प्राडा. रामप्रसाद ज्ञवाली, अर्थविद् डा. विश्वास गौचन र नीति अनुसन्धान प्रतिष्ठानका वरिष्ठ अनुसन्धानकर्ता डा. कल्पना खनाल रहेका छन् ।

‘कृषि र पर्यटन क्षेत्रमा प्रदेश सरकारले लगानी गर्ने छ’

प्रभाव संवाददाता

मनहरी- बागमती प्रदेशका मुख्यमन्त्री बहादुरसिंह लामाले कृषि र पर्यटनको सम्भाव्यता बोकेका क्षेत्रमा प्रदेश सरकारले लगानी गर्ने बताएका छन् । उनले पर्यटन क्षेत्रमा लगानी बढाउन सके आन्तरिक मात्र नभई विदेशी पर्यटकलाई ल्याउन सकिने बताए ।

मकवानपुरगढी गाउँपालिका-८ बुढीचौरमा ऐतिहासिक धार्मिकस्थलको रूपमा रहेको ऋषेश्वर मन्दिर र गुफा क्षेत्रमा निर्माण गरिएको बुद्धमूर्ति अनावरण तथा प्राण प्रतिष्ठान कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै मुख्यमन्त्री लामाले

बुढीचौरमा कृषि र पर्यटनको सम्भाव्यता बोकेकाले यसलाई थप विस्तार गर्न प्रदेश सरकारले थप सहयोग गर्ने बताए ।

मुख्यमन्त्री लामाले सोच र आँट गर्न सके यहाँ पर्यटनको विकास तीव्र गतिमा गर्न सकिने उल्लेख गर्दै हेटौँडाको सडक सञ्जालको समस्या समाधानका लागि आगामी बजेटमा सम्बोधन गरिने विश्वास दिलाए । उनले सडक सहज भए यहाँ उत्पादन भएका वेमोसमी तरकारी र दूधजन्य वस्तुहरू बजारीकरण गर्न सहज हुने बताए ।

प्रदेशका संस्कृति तथा पर्यटनमन्त्री विमल ठकुरीले बुढीचौर पर्यटनको

प्रचुर सम्भावना बोकेको वडा रहेको बताए । अघिल्लो वर्षमा प्रदेश सरकारले समपूरकअन्तर्गत बजेट आइरहेको बताउँदै उनले बुद्धमूर्तिको वरपरका क्षेत्रमा थप व्यवस्थित गर्न यसै आवमा पर्यटन आयोजनामार्फत पाँच लाख रकम प्रदान गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे ।

गाउँपालिकाका अध्यक्ष दोर्जे लामा स्याङ्तातले बुढीचौरमा ऐतिहासिक धार्मिकस्थलसहित कृषि र पर्यटनको सम्भावना बोकेको वडा रहेको बताए । उनले गाउँपालिकाबाट आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा रु १० लाख बजेटबाट बुद्धमूर्ति निर्माण गरिएको जानकारी दिए ।